

การแสดงทางวัฒนธรรมเนื่องในเทศกาลวันตรุษจีน ประจำปี 2561

วันจันทร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2561

เวลา 17.00-19.00 น.

ณ หอประชุมชั้น 5

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

जूदैजू: "เป็ยจับปั้ง"

ความเป็นมา

जूมีต้นกำเนิดในสมัยราชวงศ์ถัง มาเป็นรูปแบบการแสดงชัดเจนในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 1179-1276) ทางภาคใต้ของจีนมีคณะजूที่มีชื่อได้เปิดการแสดงที่มีบทบาทเป็นโคลงกลอนสลับการร้อง ใช้วงเครื่องตีตีตีเป่า ประกอบการแสดง

ในศตวรรษที่ 16 บ้านเมืองเข้าสู่ความสงบ ผู้คนเริ่มมีฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้วงการวรรณกรรมเฟื่องฟูไปด้วย ซึ่งส่งผลทำให้บทอุปรากรละครหลายเรื่องขึ้น โดยเฉพาะ เหลียงฝู (1522-1573) ได้นำนิยายพื้นบ้านต่างๆ เรียกว่า "คุนฉวี" มาเขียนเป็นบทอุปรากร มีสไตล์การร้องที่อ่อนหวาน ใช้เครื่องดนตรีน้อยชิ้นส่วนใหญ่คือกลองและขลุ่ย

ในศตวรรษที่ 18 เกิดอุปรากรแบบใหม่ที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งเป็นรูปแบบของजूปัจจุบัน อุปรากรดังกล่าวเป็นที่แพร่หลายนับตั้งแต่เปิดการแสดงในงานฉลองวันคล้ายวันพระราชสมภพของเฉียนหลงฮ่องเต้ (1736-1796) ในจำนวนคณะजूที่เข้ามาแสดงเหล่านี้รวมถึงคณะของนายเว่ย จางเฉิน จากเสฉวน ซึ่งนำเทคนิคการแสดงजूแบบใหม่ๆ เข้ามาเผยแพร่ในเมืองหลวง กระทั่งปลายราชวงศ์ชิง จูจึงมีลักษณะต่างๆ กันออกไปหลายร้อยแบบ ทั้งในด้านารร้อง การจัดฉาก เพลง แต่ส่วนใหญ่เนื้อเรื่องมาจากคุนฉวี หรือนิยายที่เป็นที่นิยมนั่นเอง

สมัยของพระนางซูสีไทเฮา การแสดงजूในเมืองจีนถือว่าได้รับความนิยมสูงสุด จนกระทั่งสิ้นสมัยของพระนาง คณะजूที่เคยได้รับการอุปถัมภ์ค้ำชูจากราชสำนักและขุนนางต่างๆ ก็ต้องหันมาพึ่งตัวเองและแพร่ขยายออกไปสู่ผู้คนทั่วไปมากขึ้น

ในส่วนของजूในประเทศไทย การแสดงजूตามเอกสารเก่าที่สุดที่มีการพูดถึงการแสดงजू คือ จดหมายเหตุลาลูแบร์ ซึ่งเป็นราชทูตจากราชสำนักฝรั่งเศสที่เข้ามาเจริญพระราชมิตรกับสมเด็จพระนารายณ์ เมื่อ พ.ศ. 2230 และมีบันทึกอีกช่วงหนึ่งเมื่อครั้งสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสิน กรุงธนบุรี ครั้งมีการอัญเชิญพระแก้วมรกตล่องน้ำมายังพระนคร นอกจากขบวนแห่จะมี โขน ละคร ดนตรีปี่พาทย์แล้ว ยังมีคณะजूอีก 2 ลำเรือแสดงล่องลงมาด้วยกันอีกด้วย การแสดงजूในเมืองไทยได้รับความนิยมสูงสุดในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสมัยนั้นมีทั้งคณะของไทยและจีน ยังมีการเปิดโรงเรียนสอนजूและมีโรงजूแสดงเป็นประจำมากมาย จูदैजू เป็นजूที่ได้รับความนิยมมากในประเทศไทย เนื่องจากคนจีนส่วนมากที่มาอยู่ใน

ไทยเป็นชาวจีนแต้จิ๋ว ประเทศไทยจึงได้รับการกล่าวขานว่าเป็นบ้านหลังที่สองของจ้าวแต้จิ๋ว จ้าวแต้จิ๋วจัดเป็นหนึ่งในจ้าวท้องถิ่นของจีน ซึ่งปัจจุบันมีการรวบรวมประเภทของจ้าวจีนได้ทั้งหมด 348 ประเภท

จ้าวแต้จิ๋วเรื่อง "เปี่ยงจับปั้ง"

เรื่องราวนี้ปรากฏในนิยายอิงพงศาวดารเรื่อง "บัวน่วยเหลา" ที่ประพันธ์ขึ้นในสมัยราชวงศ์ชิง ซึ่งที่แปลไว้เป็นฉบับภาษาไทยสันนิษฐานว่าสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ให้จีนโตแปลเมื่อ พ.ศ. 2400 ปัจจุบันมีการนำมาตีพิมพ์จำหน่ายอีกครั้ง ชื่อเต็มของนิยายเรื่องนี้ คือ บัวน่วยเหลาเอี้ยเปาเต็กเอี้ยนหงี ตามสำเนียงฮกเกี้ยน แปลว่า "หอหมื่นบุผา: วิรคติเอี้ยเปาเต็ก" เอี้ยเปาเต็กนั้น หมายถึง แซ่ของบุคคลสามคนคือ เอี้ยจงเป่า (หยางจงเป่า) เปาบุ๋นจิ้น (เปาเหวินเจ็ง) และเต็กเซง (ตี้ชิง) เรื่อง บัวน่วยเหลา เริ่มขึ้นที่หอหมื่นบุผา อันเป็นสถานที่ที่เต็กเซงและเปาบุ๋นจิ้นมาพบกันเป็นครั้งแรก มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรบของเอี้ยจงเป่า และเต็กเซง ตลอดจนการตัดสินใจต่าง ๆ ของเปาบุ๋นจิ้น ซึ่งวีรกรรมของทั้งสามคนมักถูกนิยมนำมาแสดงในรูปแบบจ้าวในทุกท้องที่มาจนถึงปัจจุบัน ในบรรดาจ้าวแต้จิ๋วรุ่นเก่า "เอี้ยเหล่งพั่วเปี่ยงปั้ง" เป็นเรื่องที่ผู้นิยมชมชอบ จ้าวแต้จิ๋วจะต้องรู้จักกันเป็นอย่างดี

เรื่องราวเกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ซ้อง ฮ่องเต้เซ่งหยิงจงหลงเชื้อค้ำกังฉิน จะสั่งประหารเอี้ยจงเป่าผู้เป็นทายาทตระกูลเอี้ย (ตระกูลหยาง) เมื่อเอี้ยเหล่งพั่วผู้เป็นประมุขของตระกูลรู้เข้าจึงส่งคนไปถ่วงเวลาอย่างลานประหาร ส่วนตนเองบุกเข้าวังเพื่อเฝ้าฮ่องเต้ เอี้ยเหล่งพั่วบรรยายความชอบที่ตระกูลเอี้ยได้เอาเลือดชะโลมแผ่นดินเพื่อค้ำจุนบัลลังก์และราชวงศ์ซ้องมาถึงสี่รุ่น เอี้ยเหล่งพั่วบันดาลโทสะใช้ไม้เท้าห้ำมั่งกรที่ ได้รับพระราชทานมาจากอดีตฮ่องเต้หวดศีระชะพั่วเหยงม่วยจอมกังฉิน และยังคงหวดลงโทษฮ่องเต้ไม่น้อยที่มงายลุ่มหลงเชื้อค้ำกังฉินแต่ถูกห้ามไว้ สุดท้ายฮ่องเต้ตาสว่างจึงมีราชโองการยกเลิกคำสั่งประหารหลานชายเอี้ยเหล่งพั่ว

รายชื่อนักแสดง

เอี้ยเหล่งพั่ว - สุมา จรัสแนว (เปี่ยง)

ฮ่องเต้เซ่งหยิงจง - จุฬารัตน์ แซ่ฮั้ง

และชาวคณะจ้าวแต้จิ๋วชิงตงเจียสูงเฮียง